

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a ügyvéd (1061 Budapest,
Andrássy út 11.) által képviselt „Finella Investment” Befektetési Kft. (1145 Budapest,
Gyarmat utca 52.) II. rendű, a „PUPU Produkció” Filmgyártó Kft. (1147 Budapest, Fűrész
utca 73/A. I. emelet 4.) III. rendű, a JRM Produkció Kft. (1213 Budapest, Puli sétány 14. II.
emelet 10.) IV. rendű, és a Nosztalgia-Design Kft. (2051 Biatorbágy, Május 1. utca 28.) V.
rendű felpereseknek a dr. Nacsá Mónika kamarai jogtanácsos által képviselt Gazdasági
Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány utca 5.) alperes ellen versenyügyben hozott
közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi
Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2017. szeptember 19. napján hozott és a 26. számú
végzéssel kijavított 16.K.32.239/2016/21. számú ítélete ellen a II-V. rendű felperesek közösen
előterjesztett 24. sorszámú fellebbezésére - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket arra, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön
100.000 (Százezer) - 100.000 (Százezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak
- az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - a II. rendű felperes 2.500.000
(Kétmillió-ötszázezer) forint, a III. rendű felperes 53.560 (Ötvenháromezer-ötszázhatvan)
forint, a IV. rendű felperes 700.120 (Hétszázezer-százhusz) forint, míg az V. rendű felperes
15.000 (Tizenötezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A LIGA TV Kft. (korábban I. rendű felperes, a továbbiakban: LIGA TV) 2003. október 8-án
alakult meg a HTD és a „Ligák Ligája” Vállalkozási és Kereskedelmi Kft. 50-50%-s
tulajdonrészével. Az utóbbi üzletrészét 2007-ben szerezte meg a Magyar Sárga Lapok Reklám
és Kiadói Kft., amely 2008-ban tőkeemeléssel minősített többségi befolyást szerzett a
társaságban, és amely 2014. február 12-ei hatállyal beolvadt a II. rendű felperesbe. A
versenyfelügyeleti eljárás időpontjában a társaság minősített többségi befolyással rendelkező
tulajdonosa a II. rendű felperes, további tulajdonosa (a továbbiakban: V.V.)
volt. A LIGA TV 2018. február 5-én beolvadt a II. rendű felperesbe, és ezzel megszűnt,
általános jogutódja a II. rendű felperes lett. V.V. 2010 óta ügyvezetője volt a LIGA TV-nek. A
vállalkozás - saját alkalmazottakkal és igény szerint alvállalkozókkal - televíziós műsorok
gyártásával, illetve televíziós műsorok gyártásához szükséges berendezések bérbeadásával
foglalkozott. Berendezéseivel HD minőségű műsorok gyártására is képes volt, emellett három
televíziós közvetítő kocsival is rendelkezett. Ezek a komplett közvetítések lebonyolítására is
alkalmas berendezések a társaság tulajdonában álltak. A LIGA TV korábban négy alkalommal
vett részt SD/HD közvetítő egységekre vonatkozó közbeszerzési eljárásokban. A II. rendű

felperest 2012. május 11-én alapította (korábban
, a továbbiakban: Cs.K.) aki a társaság egyetlen tagja és irányítója volt. A II. rendű felperes székhelye azonos volt a LIGA TV székhelyével. A II. rendű felperes a HTD Kft. (a továbbiakban: HTD) általános jogutódja, 2015. július 8-án olvadt be a II. rendű felperesbe. A HTD egyik fő tevékenységi köre a televíziós műsorok gyártása volt. A 90-es években a magyarországi mobil-közvetítőegységek bérbeadásának piacán tevékenykedett, azonban ezt követően nem folytatott ilyen tevékenységet, és közbeszerzésen sem indult. A III. rendű felperes 2011. július 5-én alakult, és televíziós filmgyártási tevékenységgel foglalkozott. Megalakulása óta egyetlen tulajdonosa (a továbbiakban: K.B.). A III. rendű felperes nem vett részt televíziós közvetítési tevékenységhez kapcsolódó közbeszerzésen, ilyen tevékenységet csak alvállalkozóként végzett. A IV. rendű felperes 2011. május 26-án alakult a televíziós műsorkészítési piachoz kapcsolódó grafikai és logisztikai feladatok végzésére. Tevékenységi köre televízió-műsorok összeállítása, szolgáltatása volt 2013-2015 között. 2015-től a főtevékenysége lakó- és nem lakóépületek építése volt. A IV. rendű felperes korábban nem vett részt televíziós közvetítési tevékenység tárgyú közbeszerzésen. Az V. rendű felperes V.V. és felesége, (a továbbiakban: V.Gy.) 50-50%-os részvételével alakult 2008. augusztus 22-én, ügyvezetője V.Gy. volt. A vállalkozás egyrészt lakberendezési- és kelléktárgyak tervezésével, kivitelezésével és kiskereskedelmi forgalomba hozásával, másrészt információ-technológiai szaktanácsadással, filmgyártással, televíziós műsorok gyártásával és a televíziós műsorok gyártásához szükséges szakmai háttér biztosításával foglalkozott. Az V. rendű felperes nem vett részt korábban televíziós közvetítési tárgyú közbeszerzési eljárásban.

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (a továbbiakban: MTVA) mint ajánlatkérő uniós eljárásrendben közbeszerzési eljárásokat indított a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 109. § (1) bekezdés d) pontja alapján „Keretmegállapodás HD televíziós mobil közvetítőegység bérlésére a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap részére 24 havi időszakra, esetenként humán erőforrás biztosításával” és „Keretmegállapodás SD televíziós mobil közvetítőegység bérlésére és a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap részére 24 havi időszakra, esetenként humán erőforrás biztosításával” tárgyban 2013. november 2-án nyílt közbeszerzési eljárásokban. A kiírás szerint a keretmegállapodást legfeljebb négy ajánlattevővel kívánták megkötni, a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatást tartalmazó ajánlatokat benyújtó ajánlattevőkkel. A keretmegállapodásos eljárás második részét az ajánlatkérő a Kbt. 110. § (4) bekezdés b) pontja alapján a verseny újranyitásával, a Kbt. 110. § (5)-(7) bekezdésében foglaltak alkalmazásával folytatja le. Eszerint az ajánlatkérő a keretmegállapodást kötött összes ajánlattevőnek, ami az adott közbeszerzésen maximum 4 ajánlattevőt jelentett, egyidejűleg ajánlattételi felhívást küld, amelyben a konkrét feladatokat megjelöli. Az alkalmassági követelményeknek a Kbt. 55. § (4)-(6) bekezdése szerint is meg lehetett felelni, vagyis az ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők megfelelését bármely szervezet, így alvállalkozó kapacitására hivatkozva is igazolni lehetett. A közbeszerzésen a HTD, a III-V. rendű felperes a LIGA TV-vel vett részt mint alvállalkozóval, valamint rajtuk kívül - egyebek mellett - a TVP Kft. (a továbbiakban: TVP) Az MTVA a közbeszerzéseket végül eredménytelennek nyilvánította.

Az alperes a 2016. április 29. napján kelt Vj/11-334/2014 számú határozatával megállapította, hogy a felperesek a 2013. november 2-án meghirdetett és az uniós eljárásrendben lefolytatott „Keretmegállapodás HD televíziós mobil közvetítőegység bérlésére az MTVA részére 24 havi

időszakra, esetenként humán erőforrás biztosításával” tárgyú és a „Keretmegállapodás SD televíziós mobil közvetítőegység bérlésére az MTVA részére 24 havi időszakra, esetenként humán erőforrás biztosításával” tárgyú nyílt közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben versenykorlátozó céllal összehangolták magatartásukat, megsértve a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. § (1) bekezdésében foglalt tilalmat, valamint az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikke (1) bekezdésében, különösen annak a) és c) pontjában foglalt tilalmat. E jogsértés miatt az alperes a LIGA TV-t 40 000 000 forint, a II. rendű felperest 32 500 000 forint, a III. rendű felperest 669 500 forint, a IV. rendű felperest 8 751 500 forint és az V. rendű felperest 49 500 forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte. Az alperes a határozat rendelkező részének III. pontjában a II. rendű felperessel szemben kiszabott bírság tekintetében a vele egy vállalkozáscsoportba tartozó LIGA TV-t, a LIGA TV-vel szemben kiszabott bírság tekintetében a vele egy vállalkozáscsoportba tartozó II. rendű felperest nevesítette, mivel a megállapítása szerint a Tpv. 78. § (5) bekezdése alapján külön végzésben egyetemlegesen kívánta kötelezni őket a bírság be nem hajtott részének megfizetésére, amennyiben a bírságot a vállalkozáscsoport jogsértést megvalósító tagja önként nem fizeti meg, és a végrehajtás sem vezet eredményre. Az egybefoglalt döntésében az alperes a TVP-vel szemben az eljárást megszüntette. Határozatának indokolása szerint a II-V. rendű felperesek a LIGA TV felbujtásának engedve és elfogadva annak a kartellt irányító szerepét követték el a jogsértő magatartást. A kartell arra terjedt ki, hogy a II-V. rendű felperesek annak érdekében, és a céltól vezérelve döntöttek a pályázaton való indulásról, készítették el és nyújtották be az eredeti ajánlataikat, majd ezt követően a hiánypótlásokat, hogy ezzel elősegítsék ugyanazon alvállalkozójuk, azaz a LIGA TV számára azt, hogy a második fordulóban tényleges versenytárs nélkül valósíthassa meg a keretmegállapodással érintett későbbi feladatokat. A bírság kiszabását a Tpv. 78. §-ára és a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 1/2012. számú, a Tpv. 11. és 21. §-a, illetve az EUMSZ. 101. és 102. cikke szerinti tilalmakba ütköző magatartások esetén a bírság összegének megállapításáról szóló közleményére (a továbbiakban: Közlemény) alapította.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy az alperes az általa lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a releváns tényállást rögzítette jogi érveinek felsorakoztatása mellett, az irati bizonyítékokat, a nyilatkozatokat, a meghallgatások során rögzítetteket részletesen értékelte, határozata tartalmazza a döntésénél figyelembe vett jogszabályi hivatkozásokat, meghatározta az érintett piacot, a résztvevők személyét, azok indítékait, a kartellban való részvételüket, konzisztens és zárt logikai láncolat mellett indokolta, igazolta megállapításait. Rögzítette, hogy az alperes a jogi indokolásában a jogi tényeket meghivatkozta, azokat értékelte, döntésének alapjául szolgáló tényállási elemeket kiemelte. Megállapította, hogy az alperes eljárása során nem sértette meg a közigazgatási hatósági eljárás, és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) 50. § (1) bekezdését, a védelemhez való jog körében a Ket. 1. § (3) bekezdését, 2. § (2) bekezdését és 4. § (1) bekezdését, valamint a Tpv. 74. § (1) bekezdését, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkét és az Alapjogi Charta 48. cikkét. Leszögezte, hogy az alperes a Ket. 50. § (6) bekezdésében írtak szerint a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte és ennek alapján helytállóan rögzítette a tényállást a határozatában. Kimondta, hogy a rendelkezésre álló tények, a családi, baráti, korábbi üzleti kapcsolatokra figyelemmel, valamint a pályázati anyag hasonlóságára tekintettel az alperes helytállóan állapította meg, hogy a fővállalkozó felpereseket a LIGA TV

koordinálta, okszerű az a következtetés, hogy ő kezdeményezte és koordinálta a pályázatok benyújtását. Megállapította, hogy az alperes a döntését mind a rendelkezésre álló tények és adatok értékelése körében, mind a jogsértés megállapítása körében, mind az alkalmazott jogszabályokra és a szankcióra is teljes körűen kiterjedően indokolta, a döntése abból nyomon követhető, annak okszerűsége kitűnik, így a Ket. 72. § (1) bekezdését sem sértette meg. Kiemelte, hogy az alperes eljárása során az eljárási szabályokat megtartotta, a felpereseket eljárási jogaik gyakorlásában nem korlátozta és a Bizottságnak az előzetes álláspont megküldésére vonatkozó kötelezettségének is eleget tett, így olyan eljárási szabálysértést nem követett el, amely az ügy érdemére kihatással lett volna. Álláspontja szerint az alperes okszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a megállapított jogsértésben nem volt arra szükség, hogy a fővállalkozóként induló felperesek egymással kommunikáljanak, azonban a LIGA TV által kalkulált összegeket sajátjukként kellett elfogadni, mivel ezzel tudták elérni, hogy a LIGA TV versenytársait kiszorítsák a közbeszerzési pályázat második köréből, ami tényszerűen bekövetkezett. Az, hogy ennek az árajánlatok figyelembe vétele mellett olyan következménye is volt, hogy a továbbiakban az eredetileg benyújtott árajánlat fölötti ajánlattal nem lehetett részt venni, még nem tekinthető olyan következménynek, amely az alperes által megállapított jogsértést kizárná, vagy vitássá tehetné. A felperesek a piacon a pályázatok benyújtása során olyan alacsony ár meghatározásával vettek részt, amely biztosította a LIGA TV versenytársainak kiszorulását a közbeszerzés második köréből, amelyre figyelemmel az alacsony árak alkalmazása nem mentesíti a felpereseket a jogsértés megállapítása alól. Álláspontja szerint a felperesek párhuzamos magyarázata nem terjed ki a bizonyítékok összességére, különböző magyarázatok, különböző részelemek vitatására voltak alkalmasak, de az alperesi megállapítás megdöntésére nem. Az alperes egyes alvállalkozói szerződésekről, azok eszközcelemeként jelleget állapította meg, ennek következtében a vertikális megállapodásokra vonatkozó felperesi érvelést nem tartotta relevánsnak. Sem a versenyfelügyeleti eljárásban, sem a bírósági eljárásban nem igazolódott az a felperesi állítás, hogy olcsóbbak lettek volna az MTVA közvetítései a felperesek pályázatainak eredményeként. Semmilyen fogyasztókhöz eljutó előny igazolt bemutatására nem került sor. Kiemelte, hogy az alperesnek a piac-lezárást nem a második körbe jutott négy fővállalkozás vonatkozásában kellett értelmeznie, hanem az első körben pályázatot benyújtó vállalkozások körében, amelyre figyelemmel a mentesülés feltételei nem teljesültek. Megállapította, hogy az alperes a bírságot a törvényi keretek között szabta ki mind jogalapjában, mind összecszerőségében, és a határozat erre vonatkozóan indokolási kötelezettségének eleget tesz, a körülményeket azok megfelelő súlya és jelentősége alapján értékelte az alperes és számítási hiba megállapítására sem kerülhetett sor. Azzal a felperesi hivatkozással kapcsolatban, hogy a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Kkv. törvény) alapján kizárólag figyelmeztetésnek lett volna helye, kifejtette, hogy a Tpv. 78. § (8) bekezdésében írtak szerint a figyelmeztetés egy lehetőség, egy lehetséges szankció az alperesi döntéshozatal során. Az alperes a bírság kiszabására vonatkozó szankció alkalmazását indokolta, így ez okból a bírság kiszabása nem tekinthető jogsértőnek. Rögzítette, hogy az alperesi határozat meghozatalakor a LIGA TV és a II. rendű felperesek vonatkozásában a 2014. évi hiteles adatok álltak rendelkezésre, ezért a felperesek által becsatolt 2015. évi pénzügyi vonatkozású irat nem tekinthető hiteles beszámolóknak, így helytállóan járt el az alperes, amikor a 2014. évi adatokat vette figyelembe, továbbá helytálló volt a LIGA TV és a II. rendű felperesek vonatkozásában a vállalkozások csoportszintű nettó árbevételének alapulvétele.

A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan a kiszabott bírságok összegének jelentős mérséklését kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem megfelelően tárta fel az irányadó tényállást, okszerűtlenül értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, azokból helytelen ténybeli és jogi következtetéseket vont le, jogi értékelése nincs összhangban az irányadó európai uniós joggyakorlattal, s így ítélete jogszabálysértő. A felperesek szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte teljeskörűen a felperesek által előadott érveket, köztük számos releváns tény, nyilatkozatot nem vett figyelembe. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte azt, hogy az alperes megsértette-e a felperesek védekezéshez való jogát azzal, hogy egyes lényeges bizonyítékként felhasznált megállapításait és következtetéseit nem közölte a felperesekkel. Véleményük szerint az elsőfokú bíróság az európai joggyakorlattal ellentétesen értékelte úgy, hogy a felpereseknek a tények értékelése kapcsán adott alternatív magyarázata nem volt alkalmas az alperesi értelmezés megdöntésére, különösen úgy, hogy az elsőfokú bíróság is elismerte, hogy több ponton vitássá tették az alperes megállapításait. Előadták, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a LIGA TV koordináló szerepet játszott a felperesek között, miközben a tények csak azt bizonyítják, hogy valamennyi felperes ajánlattételében külön-külön segítséget nyújtott, mint alvállalkozó. Nem igazolja semmilyen bizonyíték azt, hogy az árakat a LIGA TV alakította ki, és azt sem, hogy a felperesek tudtak volna egymás ajánlatairól. A felperesek szerint az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a TVP helyzetét és szerepét, mivel kritika nélkül fogadta el azt az alperesi álláspontot, hogy bár a TVP is a LIGA TV-vel együttműködve, és vele koordinálva, azonos külalakkal, a pályázati anyagokat ugyanakkor kikérve és ugyanakkor benyújtva adta be az ajánlatát, esetében ez mégsem igazolja a kartellben való részvételt. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság téves ténymegállapítást tett arról, hogy az MTVA miatt nyilvánította eredménytelennek a pályázatokat, ugyanis az valójában azt kifogásolta, hogy nem tüntették fel az ajánlattevők a LIGA TV-t az eszközberlet kapcsán 10% feletti alvállalkozóként. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság azt állította, hogy nem került bemutatásra semmilyen fogyasztóhoz jutó előny a felperesek részéről, és tévesen értékelte azt is, hogy megalapozott volt-e az alperes kérelmélete, azaz valóban kiszoríthatnak-e versenyjogsértő módon bárkit a piacról azáltal, hogy alacsonyabb árakkal pályáztak. Hangsúlyozták, hogy az általuk kínált árak több műsor közvetítését tették volna lehetővé, illetve ugyanannyi műsor közvetítését olcsóbban biztosították volna, bármelyikük is lett volna nyertes a pályázatok második körében. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg azt a felperesi érvelést sem, amely a felperesek egymástól való függőségéről vagy függetlenségéről szólt. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a LIGA TV-re és a II. rendű felperesekre kiszabható maximum bírság összegét, ugyanis az alperes a 2014. évi jelentősen magasabb nettó árbevételt vette alapul, miközben a határozat meghozatalakor már az alperes rendelkezésére állt a 2016. március 20-án elfogadott, 2015. évi beszámoló. A felperesek szerint a bírság összege aránytalanul magas tekintettel arra, hogy a vizsgált magatartás nem volt alkalmas a verseny kizárására, nem történt sem áregyeztetés, sem piacfelosztás, nem nyert bizonyítást az állítólagos kartell árakra gyakorolt negatív hatása, okszerűtlen a közös alvállalkozói konstrukciót durva kartellnek minősíteni, ténylegesen bekövetkezett piaci hatás nem volt, nem érintette a teljes piacot, más piaci szereplők is versenybe szálltak. A 2017. október 20-án kelt előkészítő iratukban hivatkozva az összehangolt magatartásnak az alperes és az Európai Bíróság (a továbbiakban: EUB) esetjogában rögzült fogalmára előadták, hogy az alperes nem bizonyította, hogy sor került volna a felperes fővállalkozók között akár közvetlen, akár közvetett kapcsolatfelvételre, és mivel egymás árait nem ismerték, nem csökkent a versenyből fakadó bizonytalanság. Álláspontjuk szerint a felperesi alvállalkozói koordináció

nem minősült tiltandó magatartásnak, a LIGA TV nem is koordinált, mivel egyenként, külön-külön egyeztetett a pályázatokon vele induló ajánlattevőkkel. A felperesek szerint sem megállapodás, sem összehangolt magatartás nem létezik a versenytársak közötti kapcsolatfelvétel nélkül. Utalva a „hub-and-spoke” kartell egyesült királyságbeli esetjogban kialakított feltételeire kifejtették, hogy az alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a LIGA TV-től független fővállalkozók a LIGA TV-vel megosztották tervezett áraikat abban a tudatban, hogy a LIGA TV ezt elmondja a többi fővállalkozónak, hogy ezzel befolyásolja az ajánlatukat; a LIGA TV ténylegesen is megosztotta az egyik fővállalkozótól megkapott információt a többi fővállalkozóval, akik tudhatják, hogy abból a célból kapták meg az információt, hogy azt figyelembe véve döntsenek az árakról; és a megkeresett fővállalkozók ténylegesen is figyelembe vették pályázatuk leadásakor a többiektől a LIGA TV-n keresztül megkapott információt. Ehhez képest alperes a felperesek szerint még azt sem tudta bizonyítani, hogy a fővállalkozók közül melyik volt az, amelyik tudta volna azt, hogy a LIGA TV felperes még kiknek adott alvállalkozói ajánlatot. Ezentúl szerintük még arra sincs bizonyíték, hogy a LIGA TV az egyes fővállalkozóktól kapott árajánlatokat a többiekkel is megosztotta, valamint hogy az egyes fővállalkozók a többiek árainak az ismeretében hozták meg a döntéseiket; alperes egyetlen versenyellenes célzatú találkozt, megbeszélést, sőt e-mailváltást sem tudott feltárni. Az összehangolt magatartás EU és magyar jogi fogalma megkívánja a versenytársak közötti versenyellenes célzatú kapcsolatfelvételt. Hangsúlyozták, hogy a közös alvállalkozó egyoldalú akaratát, illetve az alvállalkozó és a fővállalkozó közötti egyes kétoldalú egyeztetéseket nem lehet jogsértő kartellmegállapodásként értékelni, mivel vagy a megállapodáshoz szükséges kétoldalúság, vagy a kartellhez szükséges versenytársi viszony hiányzik. Álláspontjuk szerint egy a per tárgyához hasonló kizorító magatartás elvileg megvalósíthatná a nélkülözhetetlen eszközt birtokló alvállalkozó gazdasági erőfölénnyel való visszaélését, vagy a másik jogszerű minősítés az lett volna, ha az alperes vertikális ármegkötési megállapodásként értékeli az esetleges versenykorlátozást. Az elsőfokú ítéletet azért is jogszabálysértőnek tartották, mert a jogalkotó szándékával ellentétes módon leszűkíti a közbeszerzési eljáráson való közös alvállalkozói pozíció alkalmazását, ezáltal a jövőben kartelltől kell majd tartani, ha a közös alvállalkozó korábbról ismeri a fővállalkozókat és a pályázat megengedi, hogy az alvállalkozó biztosítsa a referenciát. Hivatkozva az alperes Vj-15/2009. számú ügyben hozott korábbi határozatára, álláspontjuk szerint az alperesnek bizonyítékok hiányában az eljárást meg kellett volna szüntetnie. A bizonyítékokkal kapcsolatban megjegyezték, hogy azok nem alkotnak zárt logikai rendszert, létezik az eseményeknek egy teljesen életszerű és jogszerű magyarázata, és az elsőfokú bíróság elmulasztotta megindokolni, hogy miért nem voltak meggyőzőek a felperesi párhuzamos lehetőségek. A felperesek szerint az elsőfokú ítélet úgy fogadta el valósnak az alperes által feltárt tényállást, hogy valójában nem értékelték a felperesek azon érveit, amelyek az alperesi határozatban foglalt tényállást megalapozó állításokat cáfolták. Az elsőfokú ítélet szerintük az alperesi határozatban foglaltaknál jóval kevesebb bizonyítékot említ, mint amelyek összességükben alátámaszthatják a kartellezést. Ennek szemléltetésére csatoltak egy táblázatot. Sérelmezték, hogy az elsőfokú ítélet csak összességükben értékelték a bizonyítékokat és nem külön-külön, egyenként. Az elsőfokú bíróság által figyelembe vett bizonyítékokkal kapcsolatban kifejtették, hogy a rendelkezésre álló tények és egybeesések önmagukban nem értelmezhetők, nem derül ki az elsőfokú ítéletből, hogy a bíróság mire gondol. Kifogásolták, hogy a pályázat benyújtásának a körülményei közül csak a fax számot említi az elsőfokú bíróság, azt nem indokolta meg, hogy a közös faxszám miért bizonyítja a fővállalkozók közötti versenyellenes célzatú egyeztetést, különösen úgy, hogy a közös faxszám a közös alvállalkozó használatában volt. A pályázatok nagyfokú alaki és tartalmi

azonossága álláspontjuk szerint arra vezethető vissza, hogy a LIGA TV minden fővállalkozó részére azonos formai referenciákat és azonos közvetítőkocsik rendelkezésre bocsátását ugyanazon feltételek mellett vállalta. A formai referencia-igazolások, az alkalmasság igazolásába bevont alvállalkozó nyilatkozatai, a közvetítőkocsik műszaki jellemzőinek a leírása a pályázatok 95%-át tette ki, a pályázat azon részei azonban (különösen az ajánlati ár), amelyek a fővállalkozók gazdasági döntésétől vagy egyéni adottságaitól függtek, tartalmilag eltérőek voltak. A pályázati dokumentáció beszerzése kapcsán megjegyezték, hogy az, hogy egy vagy több fővállalkozó a közbeszerzésekben jártasabb alvállalkozó tanácsára maga is kikéri a pályázati dokumentációt, sem önmagában, sem más tényekkel együtt nem alkalmas a fővállalkozók közötti kartell bizonyítására. V.V. kézzel írt egy oldalas jegyzetéhez kapcsolódóan előadták, hogy az elsőfokú ítélet szerint bizonyítatlan maradt az az állítás, hogy a jegyzet egy több oldalas dokumentum része lett volna. Felperesek álláspontja szerint az elsőfokú ítélet a jegyzet kapcsán tévesen állapította meg a tényállást és téves jogi következtetést vont le. Mind V.V., mind a LIGA TV az egész eljárás során következetesen állította, hogy e lap önmagában nem értelmezhető. A felperesek nem tartották elfogadhatónak azt, hogy az oldalszámozás hiánya miatt cáfolja azt a felperesi állítást, hogy léteztek más, kapcsolódó oldalak is. Azt sem indokolta meg felperesek szerint az ítélet, hogy a jegyzet fellelésének a helye miatt támasztja alá annak kartell bizonyító erejét, az alperes ugyanis a jegyzetet a LIGA TV irodahelyiségében találta meg. Kifejtették, hogy a jegyzet alvállalkozói számításokat tartalmaz, amelyekre a közvetítőegységek optimális kihasználtsága, illetve a teljesítendő kötelezettségek koordinálása érdekében volt szüksége. A LIGA TV-nek egyrészt volt ésszerű indoka megbecsülni, hogy milyen árakkal indulhatnak majd a fővállalkozói, másrészt feltételezve, hogy az al- és fővállalkozók megvitatták egymás között a pályázati árakat, az sem bizonyítaná önmagában a fővállalkozók közötti egyeztetést. A jegyzet ezen túlmenően azelőtt készült, mielőtt a fővállalkozók megállapították az áraikat, a valós ajánlati árak jelentősen eltértek a papírlapon szereplő számoktól, valamint a jegyzeten szerepeltek a kartellben nem részes TVP számai is. Az elsőfokú ítélet felperesek szerint iratellenes megállapítást tett a közbeszerzési eljárás eredménytelenné nyilvánításának az okairól. Álláspontjuk szerint ugyanis az MTVA nem vonta kétségbe, hogy 25%-os részben fog részt venni a teljesítésben a LIGA TV, az valójában azt kifogásolta, hogy ennek ellenére nem tüntették fel az ajánlattevők a LIGA TV-t az eszközbérlet kapcsán 10% feletti alvállalkozóként. Megjegyezték, hogy még ha helytálló is lett volna az ítéleti megállapítás, abból nem derült ki, hogy az MTVA helyzetértékelése miként járult volna hozzá a kartell bizonyításához. Állításuk szerint az a körülmény, hogy a felperes fővállalkozók korábban nem indultak hasonló pályázaton, nem igazolhatja, hogy kartelleztek, illetve hogy a fővállalkozók ne lettek volna a piac hozzáértő szereplői. A TVP-vel való kapcsolat értékelésével kapcsolatban előadták, hogy az a tény, hogy az alperes a TVP vonatkozásában nem tárt fel jogsértést, az alperes logikai láncolatának a zártságát kérdőjelezi meg. Ugyanis a TVP pályázati anyaga legalább annyira hasonló volt a többi ajánlattevő pályázatához, mint azok egymáshoz, a pályázati anyagot ugyanakkor kérte ki, és ugyanakkor nyújtotta be az ajánlatát. A V.V. által írt jegyzeten is szerepeltek a TVP-re vonatkozó számadatok is. A felperesek szerint a fentiekből látható, hogy az alperesi logika hibás, mindezekből az következhetne, hogy a TVP-nek is V.V. „diktálta” az árakat és a TVP-nek tudnia kellett, hogy V.V. ezt kartellezési céllal teszi. A felperesek közötti függőségi kapcsolat értékelése tekintetében kifejtették, hogy ha az ajánlattevő felperesek családi, és jó üzleti kapcsolataik révén valóban olyan mértékben függtek a LIGA TV-től, hogy minden cselekedetüket a LIGA TV érdekeinek rendelték alá, és hagyták, hogy a LIGA TV döntsön az üzleti magatartásukról, akkor a LIGA TV de facto irányította az ajánlattevőket, tehát egymástól nem függetlenül jártak el. Ebből

kifolyólag, mint nem független vállalkozások és nem valódi versenytársak fogalmilag nem tudták a kartell tényállást megvalósítani. Erre tekintettel szerintük az eljárás jogsértés hiányában való megszüntetésének lenne helye, ha a másodfokú bíróság is az elsőfokú bírósággal egyezően állapítaná meg a tényállást. Példátlan és egyben jogszabályellenes jogértelmezésnek tartották egy elismerten alacsony, a megrendelőnek, fogyasztónak kedvezőbb árat eredményező közös alvállalkozói együttműködés káros kartellként való értékelését. Álláspontjuk szerint a LIGA TV-vel közösen induló ajánlattevők nem a versenyből szorították ki fondorlatos módon a többieket, hanem a versenyben. Utaltak arra, hogy az eljárás során többször is bemutatták, hogy milyen előnyökhöz jutott volna az MTVA, amennyiben a LIGA TV eszközeit használó fővállalkozóval dolgozik. A Somos Média és az Ász Bt. évek óta magasabb árszinten dolgozik. Az alacsony ár egyértelműen vevői, végső soron fogyasztói előny. Ez a felperesek álláspontja szerint kizárja a versenykorlátozás létezését, de legalábbis a mentesülés vizsgálatakor figyelembe kellett volna venni. A bírságkiszabással kapcsolatban a LIGA TV és a II. rendű felperes sérelmezte, hogy az alperes nem a 2015. évi beszámolót vette alapul. Előadták, hogy ők már 2016. április 4-én, azaz az alperesi határozat meghozatala előtt benyújtották a 2016. március 20-án elfogadott, 2015. évi beszámolót. A LIGA TV csatolta az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat honlapjáról letöltött 2015. évi beszámoló másolatát, amely igazolja, hogy a beszámoló elfogadásának időpontja 2016. március 20. volt. Kifogásolták, hogy az alperes a III. és V. rendű felperesek vonatkozásában a bírság alapjául a könyvvizsgáló által nem hitelesített 2015. évi beszámolókat vette alapul, míg esetükben a nem hitelesített beszámolókat nem fogadta el, holott annak tartalma megegyezett a könyvvizsgálói záradékkal ellátott beszámolóval. A LIGA TV álláspontja szerint az általa realizálható és ezért a bírságkiszabás szempontjából figyelembe vehető bevétel nem a nyertes pályázat összege, hanem annak legfeljebb negyede lehet, így a vele szemben kiszabott bírság összegét negyedére kell csökkenteni. A felperesek jogsértőnek tartották azt, hogy az elsőként az alperesi hatóság elé kerülő, KKV-nak minősülő vállalkozások az árbevételükhöz képest maximális bírságot kaptak egy eredménytelennek nyilvánított, meg nem valósult közbeszerzési eljárás kapcsán, ráadásul úgy, hogy a bevételek 25%-át tervező alvállalkozóra a fővállalkozók bírságának többszörösét szabta ki az alperes.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében rögzítette, hogy eljárása során a felperesek eljárási jogait nem sértette meg, az alperesi határozatban a Ket. 50. §-ában foglaltakra figyelemmel a tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett, a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékelve, okszerűen állapította meg a tényállást, így figyelemmel volt a kiírt pályázat feltételeire, valamint a piac sajátosságára, továbbá a jogsértésben részt vevő vállalkozások egyedi kapcsolatára is. Előadta, hogy az objektív piaci viszonyokból megállapítható volt, hogy a pályázaton a II-V. rendű felperesek fővállalkozóként, míg a LIGA TV alvállalkozóként való indulására vonatkozó kezdeményezés magától a LIGA TV-től eredt, hiszen bevételeinek jelentős része az MTVA-val fennálló üzleti kapcsolatból származott, amely bevételi forrás a 2013. évi keretmegállapodásos közbeszerzési pályázat kiírásával veszélybe került. Ezen bevételre azonban a LIGA TV a közbeszerzés révén így is szert tehetett, amennyiben a piaci versenytársakat a pályázat második fordulójából ki tudták volna zárni magatartásukkal. Álláspontja szerint ezen versenykorlátozó, felperesi terv megvalósításához nem volt szükség a II-V. rendű felperesek közötti közvetlen találkozóra, illetve kommunikációra. Az abban való szándékot elegendő volt a LIGA TV számára jelezni. A négy vállalkozás közötti szoros rokoni, baráti, üzleti kapcsolat alapján nem volt szükség arra, hogy a fővállalkozók külön is egyeztessenek egymással, mivel ezen kapcsolatok miatt

tudniuk kellett, hogy ki lesz a LIGA TV másik három fővállalkozója. V.V. jegyzete alapján világosan látható, hogy a felperes ajánlatának a kimunkálását is ő végezte. Az ajánlati árak kialakításában ennél fogva a fővállalkozóknak nem kellett közvetlenül egymással egyeztetniük, elegendő volt, hogy a LIGA TV által tervezett árakat sajátjukként elfogadják és azzal a tartalommal kerüljenek a pályázatok benyújtásra. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek állításával ellentétben ítéletében minden olyan felperesi érvelést értékelt, amely az eljárás alapjául szolgáló tényállást megalapozó alperesi állítások cáfolására irányult. Hivatkozott a kialakult bírói gyakorlatra, amely szerint a bíróságnak a kereseti kérelemhez kötöttség okán nem kell a fél minden érvére, hivatkozására kimerítően, teljes részletességgel reagálnia, elegendő, ha azok lényegét érintően vizsgálja meg a fél által állított jogsértést és csak az ügy eldöntése szempontjából releváns, lényeges körülményeket, tényeket veszi figyelembe. Ugyanakkor megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság nem csak összességükben, hanem egyenként is értékelt a releváns bizonyítékokat. Az indokolás tartalmazza azt is, hogy az egyes bizonyítékok kapcsán előadott felperesi alternatív magyarázatokat a bíróság miért nem fogadta el. Iratellenesnek tartotta azon felperesi állítást, hogy a pályázat benyújtásának a körülményei közül csak a fax számot említi az elsőfokú ítélet. Az ítélet ugyanis kitért arra is, hogy a felperesek elismerték, hogy a LIGA TV adminisztratív segítséget nyújtott a fővállalkozói pályázati anyagok összeállításában és ezen körülmények együttes értékelése során helytálló következtetésre jutott az alperes. Szerinte e tekintetben a pályázatokon szereplő azonos faxszámnak és nem önmagában a faxszám azonos gazdájának van jelentősége. Hangsúlyozta, hogy nemcsak tartalmi azonosság volt az ajánlatok között, hanem a felperes fővállalkozások ajánlatait ugyanolyan típusú borítékban nyújtották be, a borítékon szereplő adatok feltüntetése, a címzés, valamint a használt betűtípus is teljesen megegyezett. Kizárólag az egyes vállalkozások bélyegzőlenyomata jelentett különbséget. A felperesi fővállalkozások ajánlatai a megszövegezésükben, a használt betűtípust tekintve, oldalszámozásukban, terjedelmükben és a tartalomjegyzéket nézve szinte teljes azonosságot mutattak. Mind az öt ajánlattevő valamennyi benyújtott dokumentuma vagy annak másolata fellelhető volt egy helyen, (a továbbiakban: R.V.) irodájában. A benyújtott hiánypótlások is szinte teljes azonosságot mutattak. Mindezek arra engedtek következtetni, hogy a pályázatok benyújtására a LIGA TV kezdeményezésére és koordinálása mellett került sor. A pályázati dokumentáció kikérésével kapcsolatban előadta, hogy a felperesek a pályázat 2013. november 2-án közzétett dokumentációját nem kérték ki, miközben a dokumentáció átvétele az eljárásban való részvétel feltétele volt. Ez arra enged következtetni, hogy a pályázat egyikük figyelmét sem keltette fel. A felperesek csak a módosított dokumentációt kérték ki, mindössze az ajánlatok benyújtási határideje előtt hét nappal. Ezen tényekből az alperes az elsőfokú bíróság szerint is okszerűen állapította meg, hogy a LIGA TV kereste meg a többi felperest a közös pályázás lehetőségével. Az alperes szerint a V.V. által kézzel írt jegyzet is azt támasztja alá, hogy a felperesek a pályázataikat a LIGA TV kezdeményezésére és koordinálása mellett nyújtották be. A jegyzet alapján egyértelmű, hogy a felperesek ajánlatának a kimunkálása egy folyamatosan zajló egyeztetés eredménye volt, amely hitelesen támasztja alá, hogy a felperesek egyeztetése kiterjedt az ajánlati árakra is. A jegyzetből kitűnik, hogy a LIGA TV számára az volt fontos, hogy kizárólag olyan fővállalkozók jussanak tovább a közbeszerzés második fordulójába, amelyeknek ő az alvállalkozója, kifejezetten megbízhatóak, így az általa kalkulált pályázati összegekkel hozzájuthatott az általa célösszegként meghatározott 50 millió forinthez. Amennyiben ugyanis a LIGA TV fővállalkozóként indult volna, úgy három másik versenytársa is bekerült volna a második körbe. Így viszont biztosíthatta magának, hogy a második körben már érdemi versenyre ne kerüljön sor. Az alperes kiemelte, hogy sem a peres, sem az alperesi eljárásban nem

igazolódott, hogy a fenti jegyzet egy több oldalas irat része, a felperesek sem a versenyfelügyeleti eljárás során, sem a peres eljárásban nem csatoltak be ilyen iratot. Álláspontja szerint az irat fellelésének a helye (a HTD székhelyén 2014. február 24-én megtartott helyszíni kutatás során, a LIGA TV által használt irodahelyiségekben került lefoglalásra R.V. szobájából) is azt erősíti, hogy a felperesek között összehangolt magatartás zajlott, amit a LIGA TV koordinált. Hangsúlyozta, hogy az alternatív felperesi magyarázat a jegyzettel kapcsolatban nem foghat helyt, ugyanis a LIGA TV számításainak a célja nem lehetett közvetlenül annak meghatározása, hogy a második körben hány alkalommal kell bérbe adnia a közvetítőkocsijait, tekintettel arra, hogy a pályázati kiírás a keretmegállapodások alapján később megkötendő egyedi szerződések gyakoriságát pontosan tartalmazta: átlagosan kéthavonta. Ez azt jelenti, hogy mind a HD, mind az SD második körös egyedi szerződések száma nem haladhatta meg az évi 12-12-öt. Az alperes szerint a jegyzetben szereplő számítás azért készült, hogy meghatározzák, mely árak alkalmasak arra, hogy a TVP-t kiszorítsák az első négy nyertes közül. Nem ismert okból azonban a TVP tovább csökkentette az árait, valamint önállóan zárta le a borítékját, amellyel versenynyomást gyakorolt a felperesekre, így ők tovább csökkentették a jegyzeten szereplő pályázati áraikat. A TVP azért szerepel a jegyzetben, mert az ő áradataira is szükség volt a versenykorlátozó magatartás sikeres kialakításához. Véleménye szerint az MTVA azért nyilvánította a közbeszerzési eljárást eredménytelennek, mert a felperesek pályázatai nem feleltek meg a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) szerinti követelményeknek, azokból nem lehetett pontosan megállapítani a megfelelést, ugyanis a LIGA TV közreműködésének a mértéke nem volt egyértelműen azonosítható az egyes ajánlatokban. Az alperes a TVP-vel való kapcsolatra vonatkozóan előadta, hogy a TVP a közbeszerzéssel érintett piac jelentős szereplője volt, aki eredetileg nem a LIGA TV-vel kívánt volna indulni a pályázaton. Saját korábbi piaci tevékenységéből eredően a TVP a tervezett későbbi teljesítésben való várható részvételére is tekintettel az azon részekre vonatkozó árakat maga tudta kalkulálni, szemben az e vonatkozásban teljesen a LIGA TV-re hagyatkozó (hagyatkozni kénytelen) más felperesekkel, a boríték korábbi lezárása pedig egyértelműen olyan önálló aktus, amely az összejátszásban való részvétele esetén nem jöhetett volna szóba, hiszen ahhoz szükséges lett volna a sorrend alakítása lehetőségének fenntartása az ő tekintetében is (ha ő is részese lett volna az összejátszásnak). A TVP nem állt olyan szoros családi-cégjogi viszonyban a LIGA TV-vel, mint a fővállalkozó felperesek, másrészt azzal, hogy egy nappal hamarabb nyújtotta be lezárt borítékban az ajánlatát, versenynyomást gyakorolt a felperesekre. A fentiek alapján a TVP helyzete és tényleges magatartása több szempontból is eltért a felperesekétől. A felperesek közötti függőségi viszonytal kapcsolatban az alperes kiemelte, hogy önmagában egyes vállalkozások irányítói közötti hozzátartozói kapcsolat vagy személyes jó viszony önmagában versenyjogi értelemben vett irányítást nem hoz létre. A versenykorlátozó hatás tekintetében az alperes kifejtette, hogy az alacsony árak alkalmazása nem mentesíti a felpereseket a jogsértés megállapítás alól. A felperesek sem a versenyfelügyeleti eljárásban, sem a bírósági eljárásban nem igazolták, hogy az MTVA közvetítései olcsóbbak lettek volna a felperesek pályázatának az eredményeként. Semmilyen fogyasztóhoz eljutó előny igazolt bemutatására nem került sor. A felperesi jogsértés lényege pont abban állt, hogy a rendkívül alacsony árak révén volt egyedül biztosítható a LIGA TV versenytársainak a kiszorítása a közbeszerzés második köréből. A bírsággal kapcsolatban megjegyezte, hogy a LIGA TV nem rendelkezett a 2015. évre vonatkozóan hiteles beszámolóval, és a II. rendű felperesnek is csak a 2014. évre vonatkozóan álltak rendelkezésre az adatai. A felpereseknek a 25%-os részvételhez kötődő bírságszámítás érvelését nem tartotta helytállóknak, mert nem derült ki a benyújtott pályázatokból, hogy a LIGA TV a tétélesen

megjelölt, 25%-os alvállalkozói minőségén túl ott, ahol a fővállalkozó felperesek 10% alatti alvállalkozót jelöltek meg a pályázatukban, ott a LIGA TV-t kellett érteni, vagy más, további vállalkozást. A veszélyeztetettség és a piaci hatás kapcsán előadta, hogy az együttműködés alacsony piaci árakat eredményező voltát, a negatív fogyasztói hatás hiányát nem támasztották alá, a LIGA TV piaci részesedése hangsúlyos volt, valamennyi vállalkozás jelentős részesedéssel bírt és a valószínűsített hatás körében a potenciális hatás is értékelhető.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

A törvényszék elsődlegesen rámutat, hogy az elsőfokú bíróságnak az alperesi határozat jogszerűségét kellett megítélnie a Pp. 213. § és 215. §-ában foglaltaknak megfelelően, a kereseti kérelem és az ellenkérelem keretei között. A Pp. 253. § (3) bekezdése alapján a törvényszéknek a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálódva kellett állást foglalnia arról, hogy az elsőfokú ítélet jogszerű volt, vagy sem. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ában írtaknak megfelelően a rendelkezésre álló peradatoknak egyenként és a maguk összességében való értékelésével és a meggyőződése szerinti elbírálásával a jogsértés körében helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek keresete nem teljesíthető.

A felperesek lényegében vitatták annak bizonyítottságát, hogy a tárgybeli közbeszerzések során versenyjogsértő magatartás jött létre a LIGA TV koordinálásával, és állították, hogy jogsértést nem követtek el. Az elsőfokú bíróság az ítéletében a LIGA TV szerepével kapcsolatban a releváns tényeket feltárta, és megfelelően indokolta a felperesi érvekkel szemben, hogy a jogsértésen kívül más okszerű alternatív magyarázatát a történeteknek a felperesek nem adták. A törvényszék nem tudta ezért elfogadni a felperesek azon fellebbezési érvelését, miszerint a fellebbezett ítéletben csupán elszórtan találhatóak utalások arra, hogy a felperesek által vitássá tett megállapítások ellenére miért igazolható a jogsértés. Az elsőfokú bíróság minden olyan felperesi jogsérelmet értékelt, amelyek az alperesi állítások cáfolatára irányultak. A törvényszék e körben hangsúlyozza, hogy az állandó és következetes - versenyjogi ügyekben folytatott - kúriai gyakorlat azt állapította meg a Ket. 50. § (1) és (6) bekezdését, a Pp. 206. § (1) bekezdését, a 213. § (1) bekezdését, és a 221. § (1) bekezdését állító jogsértések és versenyjogi közigazgatási keresetek kapcsán, hogy az alperesnek a tényállást a döntéshozatalhoz szükséges körben, a releváns tények tekintetében kell tisztáznia. Az alperesi határozat felülvizsgálatát végző bíróságnak pedig a kereseti kérelemhez kötöttség okán nem kell a fél minden érvére, hivatkozására kimerítően, teljes részletességgel reagálnia, elegendő, ha azok lényegét érintően vizsgálja meg a fél által állított jogsértést, és csak az ügy eldöntése szempontjából releváns, lényeges körülményeket, tényeket veszi figyelembe, míg az irreleváns, lényegtelen körülmények, tények vizsgálatát mellőzi (Kúria Kfv.II.37.646/2015/14.). A felperesek által a fellebbezésben hivatkozott körülményekkel szemben az elsőfokú ítélet - a Pp. uniós versenyjoggal is összhangban lévő bizonyítási mércét tartalmazó szabálya szerint - egyenként és összességében is értékelt valamennyi releváns bizonyítékot, és az elsőfokú ítélet azt is levezette, amellyel a másodfokú bíróság is egyetértett, hogy az egyes bizonyítékok kapcsán előadott felperesi alternatív magyarázatokat miért nem fogadta el. Egyetértett a törvényszék az elsőfokú bíróság azon megállapításaival, hogy az alperes a Ket. 50. §-a szerinti törvényi kötelezettségének a felperesi magatartások tekintetében eleget tett, feltárva annak megismerhető tényeit. Alperes a határozatában feltárta a releváns tényállást, a jogszerűen beszerzett bizonyítékokat egyenként és összességében is értékelt, felhasználta az érintett közbeszerzésekre benyújtott iratokat, a pályázat teljes iratanyagát, a

felperesek nyilatkozatait, a V.V. által készített jegyzetet, és az általuk becsatolt táblázatot. A törvényszék - szemben a felperesek fellebbezésében foglaltakkal - az elsőfokú bírósággal egyezően nem tudott más következtetésre jutni, minthogy az alperes egységes logikai láncolat alapján bizonyította a felperesek versenykorlátozó célú, összehangolt magatartását a felperesek piaci helyzetével és tevékenységével, motivációikkal, a közbeszerzési eljárás során tett ajánlatok és az abban szereplő árak kimunkálásának, a közbeszerzési ajánlatok formai és tartalmi egyezősége és benyújtásának körülményeivel. Alperes és az elsőfokú bíróság logikusan, azt alátámasztva értékelte a Ket. és a Pp. szabályai alapján, hogy a felperesek magatartására a konkrét ügy körülményei alapján nincs más okszerű alternatív magyarázat.

A törvényszék az elsőfokú bíróság indokolását a LIGA TV szerepével és motivációival kapcsolatban okszerűnek értékelte. Mindenekelőtt rámutat, hogy az alperes által a felpereseknek felrőtt összehangolt magatartás egy részletesen szabályozott, a Kbt. által szigorúan meghatározott keretrendszerben történt, amely alapvető szinten is kimondja a verseny tisztasága védelmének elvét [Kbt. preambulum, Kbt. 83. § (1) és (3) bekezdés]. A közbeszerzési eljárás sajátossága, hogy az ajánlatkérő által kiírt szolgáltatás tekintetében az ajánlatkérő kizárólag a nyertes ajánlattevővel szerződhet, és az adott szolgáltatást kizárólag utóbbi nyújthatja. A felperesek piaci pozíciójával és tevékenységével kapcsolatban feltárt tényállás alapján alperes és az elsőfokú bíróság is okszerűen juthatott a felperesek közötti összehangolt magatartás alapvető és okszerű motivációjára. A tárgybeli közbeszerzési eljárások kiírásával, amelyben érvényesülnek a verseny tisztaságát szolgáló elvek, nyílt eljárásban bármely alkalmas szolgáltató ajánlatot tehet, a LIGA TV-nek alapvető érdeke fűződött ahhoz, hogy ezeken a közbeszerzési eljárásokon keresztül piaci pozícióját és árbevételeit megtartsa. E tekintetben lényeges körülmény a tárgybeli közbeszerzési eljárások szerkezete és az ezt lekövető - alperes által helyesen bemutatott - összehangolt magatartás ténybeli körülményei. A közbeszerzési eljárások első fordulójába négy pályázó juthatott be, és tehetett a második fordulóban érvényes ajánlatot. A LIGA TV ugyanakkor egy ajánlatnál maximum 25%-os alvállalkozói részvételt vállalhatott. Ebből következően akkor lehetett biztos a közbeszerzési eljárások számára sikerességében és a hivatkozott célok elérésében, ha négy olyan vállalkozás jelenik meg a közbeszerzésen, amelyek vele működnek együtt, vele indulnak alvállalkozóként, és együttesen kizárhatták a versenytársakat a közbeszerzési eljárás második fordulójából. Mindezzel összevág és okszerű az elsőfokú bíróságnak a LIGA TV és a többi felperes közötti viszonyrendszer vonatkozásában kifejtett indokolása, miszerint a II-V. rendű felperesek fővállalkozói ajánlattétele objektív piaci helyzetükből, alkalmazottaik létszámából, felszereltségükből, a közbeszerzés tárgyához kapcsolódó műszaki-gazdasági alkalmasságukból nem következett, ezekkel logikusan nem magyarázható. Ezzel szemben a LIGA TV-vel szoros családi, baráti és üzleti kapcsolatot tartottak fenn, a LIGA TV számára megbízható partnerek lehettek a közbeszerzési cselekvőségük tekintetében. Ebből következően míg a LIGA TV esetében van okszerű magyarázat arra, hogy miért és milyen érdeke fűződött a közbeszerzési eljárások elnyeréséhez, a II-V. rendű felperesek esetében sem korábbi közbeszerzési tapasztalat, sem önálló alkalmassági kritériumok önmagukban nem indokolták a fővállalkozóként való indulást, amit csak alátámaszt, hogy az eredeti pályázati dokumentációt a II-V. rendű felperesek nem kérték ki, hanem az egyébként a közbeszerzési eljárásokban szokatlanul rövid határidőben belül, a módosított dokumentációt csak a pályázati határidő előtt hét nappal vették át. A Kbt. valóban lehetőséget ad arra, hogy az alvállalkozó kikérje a dokumentációt, ugyanakkor a törvényszék utalni kíván e körben arra, hogy a Kbt. abban is egyértelmű, hogy eredményes közbeszerzési eljárás alapján a szerződést a nyertes szervezettel (személlyel) - közös ajánlattétel esetén a nyertes szervezetekkel (személyekkel) -

kell írásban megkötni a közbeszerzési eljárásban közölt végleges feltételek, szerződéstervezet és ajánlat tartalmának megfelelően. Ajánlattevőnek elemi érdeke fűződik ahhoz, hogy ha nem is maga kéri ki a dokumentációt, annak feltételeit megismerje, hiszen a közbeszerzési szerződés alanya végső soron maga lesz, maga vállalja a közbeszerzési szerződésben foglalt jogokat és kötelezettségeket. Olyan körülmények között, amikor a II-V. rendű felperesek alvállalkozója nem csak közös, hanem egyben a már kifejtettek szerinti szoros kapcsolat van közöttük, továbbá akkor, ha az ajánlattevő fővállalkozó nem is érdeklődik a konkrét közbeszerzés adott keretrendszeré iránt, különösen úgy, hogy a II-V. rendű felpereseknek még csak közbeszerzési tapasztalatuk sem volt, alappal lehet arra következtetni, hogy a közbeszerzési eljárásban való részvétel feltételeinek kidolgozását a LIGA TV-re hagyták, alárendelték magukat a LIGA TV akaratának, a közbeszerzés valós szereplői nem a II-V. rendű felperesek, hanem a LIGA TV volt. Ezzel összefüggésben a törvényszék jogszerűnek találta az elsőfokú bíróságnak a versenykorlátozásra és a kizorításra vonatkozó álláspontját is: a felperesi jogsértés lényege, hogy a rendkívül alacsony árakkal biztosíthatta a versenytársak kizorulását a közbeszerzés második köréből. Az MTVA közvetítéseiben elért árcsökkenés a felperesek részéről bizonyítatlan maradt.

Ilyen körülmények között a törvényszék a felpereseknek a LIGA TV koordináló szerepének hiányával kapcsolatos fellebbezési érvelését nem fogadhatta el, és egyetértett az elsőfokú bíróságnak az e körben kifejtett indokolásával. A közbeszerzési ajánlatok kidolgozásának körülményei megerősítik az elsőfokú bíróság döntését. Az elsőfokú bíróság jogszerűen mérlegelte V.V. jegyzetének bizonyító erejét, amelyből szintén kitűnt, hogy a felperesek célja az volt, hogy ők jussanak be a közbeszerzés második fordulójába. A jegyzetből kitűnik, hogy az ajánlati árakat azért kellett csökkenteni, mert a TVP is tovább csökkentette az árait. A jegyzettel kapcsolatban az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy felperesek nem igazolták azt, hogy a jegyzet több oldalas dokumentum volna, alperes és az elsőfokú bíróság ezért jogszerűen vehette a tényállás alapjául a rendelkezésre álló iratot. Nem csak V.V. kezdeményező, hanem a felperesek közötti koordináló szerepre is következtetni lehetett. Magát a jegyzetet a II. rendű felperes titkárnőjének, R.V. szobájában foglalta le az alperes rajtaütés keretében. A LIGA TV és a II. rendű felperes irodahelyisége ugyanabban az irodaépületben volt, R.V. pedig mindkét vállalkozás számára végzett titkárnői tevékenységet, ugyanazon a számítógépen. Az V. rendű felperes ügyvezetője házasársi viszonyban állt a LIGA TV ügyvezetőjével. Azt felperesek sem vitatták, hogy a LIGA TV segítséget nyújtott a fővállalkozói pályázatok összeállításában. A közbeszerzési pályázatok formai és tartalmi egyezőségei megerősítették a felperesek összehangolt eljárását: az ajánlattevői dokumentumok titkárnői irodában való fellelhetősége, a közbeszerzési pályázatok formai egyezősége az egyes vállalkozások bélyegzőlenyomatán kívül, a pályázatok szövegezésbeli, betűtípusbeli, oldalszámozási, terjedelmi vonatkozásaiban szinte teljes egyezőséget mutattak, ideértve a hiánypótlásokat is. A III., IV. és az V. rendű felperesek értesítési faxszáma megegyezett, az SD ajánlatokat (a továbbiakban: R.G.), a HD ajánlatokat pedig V.V. nyújtotta be.

A törvényszék rámutat arra is, hogy az alperessel és az elsőfokú bírósággal szemben éppen a felperesek ragadtak ki egyes cselekményeket és bizonyítékokat a logikai láncolatból, és maguk nem adtak az elsőfokú eljárásban összefüggő magyarázatot a versenyjogi szabályok megsértésének hiányára. A felperesek által a fellebbezésükben felsorolt körülmények csupán kiemelési egyes mozzanatoknak a felperesek magatartásával kapcsolatban, de se nem cáfolják a megállapított tényállást, se nem kínálnak az alperesi és az elsőfokú bírósági logikai

levezetéshez képest eltérő okszerű magyarázatot. Az MTVA közbeszerzési eljárásának esetleges sajátosságai, más indulók értelmezése a kiírásról, a pályázati anyag kikérése, jogi lehetőségének pusztá ténye nem cáfolja a felperesek közötti viszonyrendszert, a LIGA TV és a többi felperes közbeszerzési magatartását, eljárását, a közbeszerzési pályázatok formai és tartalmi azonosságában fellelhető tényeket. A törvényszék szerint épp ellenkezőleg: ez a közbeszerzési eljárásban tanúsított fő- és alvállalkozói magatartás arra a felperesi jogsértés lényegére enged következtetni, hogy - lényegében a fővállalkozó személyétől és alkalmasságától függetlenül - rendkívül alacsony árak mentén együttesen kiszorítsák a többi versenytársat a közbeszerzési eljárás második fordulójából. Ebben az összehangolt magatartási konstrukcióban a felek a közbeszerzési eljárás versenyt védő alapvető funkcióját zárták ki és korlátozták a versenyt. Ehhez egyrészt szükséges volt egy központi vezérlő vállalkozásra, jelen esetben a LIGA TV-re, amelynél a fővállalkozói és közbeszerzési információk összeértek, és szükség volt legalább négy olyan vállalkozásra, amelyekkel maga is, de amelyek egymás között is meghatározott kapcsolatban álltak, és bármelyikük közbeszerzési nyertessége esetén a LIGA TV-nek biztosított volt a további piaci közreműködése. A feltárt objektív körülményekhez képest súlytalan volt azon felperesi fellebbezési érvelés, hogy egyrészt felperesek nem tudhatták, hogy a LIGA TV, illetve V.V. koordinál, másrészt hogy nem tudhattak egymás ajánlatairól. Egyrészt a jelen ügyben hivatkozott körülmények alapján a fővállalkozásoknak tudniuk kellett az alvállalkozó által követett versenyellenes célokról, és ehhez saját magatartásukkal, a közbeszerzés előkészítésének teljes átengedésével és az alvállalkozói akarat szerinti részvételükkel hozzá is járultak. Ilyen ténykörülmények között az, hogy a felperesek ismerték-e a LIGA TV által azonos formában és tartalommal előkészített ajánlat valamennyi elemét, nem volt lényeges körülmény. Az alperes és az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá, hogy egyrészt az ügy ténybeli körülményei alapján okszerűen nem feltételezhető, hogy az egymással szoros viszonyban lévő vállalkozások a személyi összefonódásokon keresztül nem tudtak a kialakított összehangolt közbeszerzési magatartásról, másrészt a verseny jogsértéshez már az is elegendő volt, hogy a fővállalkozók akár hallgatólagosan jóváhagyják a rajtuk keresztül történő közbeszerzési ajánlattétellel a versenytársak közötti információcserét.

E körben a törvényszék figyelembe vette az EUB C-542/14. számú ügyben kifejtett, az EUMSZ 101. cikkére vonatkozó jogértelmezését, amely ügyben a perbeli ügysző hasonló ténybeli helyzetben (ugyanazon szolgáltató több vállalkozás számára készít közbeszerzési ajánlatot ugyanazon közbeszerzési eljárásban) kidolgozta azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén egy vállalkozásnak betudható az összehangolt magatartásban való részvétel egy olyan független szolgáltató tevékenysége alapján, amely e vállalkozás számára szolgáltatást nyújt. Az EUB szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy főszabály szerint csak abban az esetben állapítható meg egy vállalkozás összehangolt magatartásért való felelőssége a számára szolgáltatásokat nyújtó független szolgáltató tevékenysége alapján, ha az alábbi feltételek közül valamelyik teljesül: a) a szolgáltató valójában az eljárás alá vont vállalkozás irányítása vagy ellenőrzése alatt tevékenykedett, vagy b) e vállalkozásnak tudomása volt a versenytársai és a szolgáltató által követett versenyellenes célokról, és azokhoz hozzá kívánt saját magatartásával is járulni, vagy ha c) az említett vállalkozás észszerűen előre láthatta a versenytársainak és a szolgáltatónak a versenyellenes tevékenységét, és kész volt ennek kockázatát elfogadni. A perbeli ügyben a fővállalkozók észszerűen előre láthatták a LIGA TV magatartásának és ezen keresztül saját közbeszerzési szerepvállalásuknak a célját, a LIGA TV versenyellenes tevékenységét, és ezt a kockázatot az ajánlattevői szerep elvállalásával, az ajánlatok sajátként történő elfogadásával kifejezetten

elfogadták. A kereskedelmi információk egy kijelölt szereplőn (alvállalkozó) keresztül történő megosztása a versenyellenes cél tudatában elegendő volt a Tpv. szerinti összehangolt magatartás megállapítására. Figyelemmel a felperesek közötti egyedi kapcsolatokra a törvényszék álláspontja szerint nem volt szükség arra, hogy közvetlenül egyeztessenek: tudniuk kellett a LIGA TV többi fővállalkozóiról, és a LIGA TV központi szerepén keresztül az információk megosztásáról.

A törvényszék nem értett egyet a felpereseknek a TVP helyzetével kapcsolatban kifejtett érvelését. A TVP piaci helyzete nem volt összehasonlítható a felperesekével, nem volt a felperesekhez mérhető szoros kapcsolata a LIGA TV-vel; a vizsgált magatartás tekintetében a az összehangolt magatartásban részt vevő felperesekhez képest eltérő magatartást tanúsított. Míg a felperesek a LIGA TV árkalkulációra hagyatkoztak, a TVP esetében meghatározó különbség, hogy önmagában is az érintett piac meghatározó szereplője volt, másrészt azzal, hogy egy nappal korábban benyújtotta lezárt borítékban az ajánlatát, olyan önálló aktust tanúsított, amely az összehangolt magatartásban való részvétele esetén kizárt lett volna, hiszen így versenynyomást gyakorolt a felperesekre.

A törvényszék osztotta az alperes és az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a felperesi vállalkozások függetlenségével összefüggésben. A LIGA TV és a II. rendű felperes vonatkozásában a felek nem voltak egymástól független vállalkozások, ugyanakkor a II. rendű felperes a többi vállalkozástól független volt, így versenyjogilag értékelhető a magatartása, a LIGA TV pedig az alvállalkozói pozíció ellenére továbbra is a mobilközvetítői kocsik bérlésének piacán lévő vállalkozásnak tekintendő. A felperesek függetlenségével kapcsolatban annak van jelentősége, hogy a II-V. rendű felperesek fővállalkozóként a sajátjuként fogadták el az alvállalkozói döntés-előkészítés keretében kidolgozott pályázatot, mind az ajánlati dokumentációt, mind a hiánypótlásokat önállóan írták alá. A LIGA TV központi vezérlő szerepe nem a versenyjogi értelemben vett irányítást jelentette a II-V. rendű felperesek felett, hanem tevékenységével koordinálta az egyébként a versenyellenes célról tudó, azzal egyetértő tőle független vállalkozások magatartását. A versenyellenes célú összehangolt magatartásról tudó önálló vállalkozások maguk döntöttek a közbeszerzési eljárásban való részvételtől. Az, hogy egyébként egymástól független versenytársak koordinálják a tevékenységüket a közbeszerzési eljárás során, illetve közöttük hozzátartozói vagy személyes viszony van, nem jelent egy vállalkozáscsoportba tartozást.

Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a LIGA TV és a II. rendű felperes esetében a bírságmaximumot, a törvényszék az elsőfokú bíróság bírságkiszabás körében tett részletes indokolásával egyetértett, ezért azt megismételni nem kívánja. E körben is hangsúlyozza, hogy a bíróság felülvizsgálatot végez, és ebből kiindulva az alperes jogszerűen a rendelkezésre álló 2014. évi hiteles beszámolót vehette alapul és szabhatott ki versenyfelügyeleti bírságot. Egyetértett azzal is, hogy a benyújtott ajánlatokból nem derült ki, hogy a LIGA TV tételesen megjelölt 25%-os alvállalkozói minőségén túl, ahol 10% alatti alvállalkozót jelöltek meg a fővállalkozók a LIGA TV-t vagy más vállalkozást kellett-e érteni. Ennek megfelelően az alperes nem vehette figyelembe releváns forgalomként a LIGA TV vonatkozásában a nyertes ár negyedét. Arra is rámutat a törvényszék, hogy a bírságkiszabás körében az alperesnek a konkrét ügy körülményeit kell figyelembe venni. A bírósági felülvizsgálat az egyedi ügyre vonatkozik, sem az alperes korábbi gyakorlatának, sem a más ügyekben kiszabott bírságnak e tekintetben nincs jelentősége, különösen az ügyazonosság pontos igazolása hiányában.

A felperesek a fellebbezésükben nem adtak elő érdemben új érvelést a védekezéshez való joguk sérelmével kapcsolatban. Az alperesi előzetes álláspontnak a jogszabály nem tulajdonít kötelező erőt. A felperesek nem jelölték meg, hogy mely bizonyíték nem volt ismert előttük, ahogyan azt sem fejtették ki, hogy ezek esetleges ismeretének hiánya miként hatott ki az ügy érdemére. Ezzel szemben a felpereseknek - a rendelkezésre álló adatok alapján - a hatósági és a peres eljárás során is lehetőségük volt tény- és jogbeli álláspontjuk részletes kifejtésére, az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást is lefolytatott, nincs olyan adat tehát, amelyekből a felperesek ügyféli jogainak sérelmére következtetést lehetne levonni.

A felperesek a másodfokú eljárásban is kérték az Európai Unió Bíróságának megkeresését az előzetes döntéshozatal iránt. A törvényszék álláspontja szerint az ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely a perbíróság által ne volna megválaszolható, a felperesek által feltenni szándékozott kérdések pedig az ügy ténybeli körülményeinek vizsgálatát igénylik, amely feladat a nemzeti bíróságot terheli. Rámutat arra is a törvényszék, hogy az *acte clair* alapján van olyan uniós bírósági gyakorlat, amely közbeszerzési eljárásban ugyanazon alvállalkozó több fővállalkozó általi megbízásával foglalkozik. Ezért a törvényszék az előzetes döntéshozatal iránti indítványt elutasította.

Mіндеzekre figyelemmel a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján helybenhagyta.

A pervesztes felpereseket a másodfokú bíróság a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 82.§ (2) bekezdése alapján külön-külön kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, melynek összege megállapításánál figyelemmel volt az alperesi beadványok magas szakmai színvonalára, a jogvita érdemi megoldásának elősegítésére, valamint arra is, hogy tárgyalás tartására került sor, amelyen az alperes képviselője megjelent és érdemi nyilatkozatot tett. A fellebbezési illeték viseléséről a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján rendelkezett. A fellebbezési illeték mértékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43.§ (3) bekezdésére tekintettel a 39.§ (1) bekezdése, továbbá a 46.§ (1) bekezdése alapján határozta meg.

Budapest, 2018. április 4.

dr. Rác Krisztina sk. a tanács elnöke,

dr. Barabás Gergely sk. előadó bíró

dr. Banu Zsoltné dr. Szabó Judit sk. bíró